

bokselskap.no, Oslo 2017

Dagny Juel: *Fragmenter*

Teksten i bokselskap.no følger teksten i Samtiden, 1900, Vol. 11

(Oslo/Aschehoug). Digitaliseringen er basert på fil hentet fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-369-5 (digital, bokselskap.no),

978-82-8319-370-1 (epub), 978-82-8319-371-8 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Oppdatert: 24.01.18

Dagny Juel

Fragmenter

bokselskap.no

Oslo 2017

[\[Sing mir das Lied vom Leben und vom Tode ...\]](#)

[\[Et la tristesse de tout cela, oh, mon âme ...\]](#)

[\[I tasmørket.\]](#)

[\[In questa tomba oscura ...\]](#)

[Sing mir das Lied vom Leben und vom Tode ...]

*Sing mir das Lied vom
Leben und vom Tode ...*

Nu var han død.

Hun sad ubevægelig og saa nysgjerrig ned paa det blege ansigt med de lukkede øine.

Hvor han havde elsket hende! Hans kærlighed havde hyllet hende i dronningskrud, havde sat en usynlig dronningkrone paa hendes hoved, en krone, som alle følte, alle bøiede sig for. Hans øines lysende straalere havde spundet et diadem om hendes pande, stoltere end nogen kongelig herskerinde havde baaret det. Hun havde været dronning i kærlighedens rige, thi aldrig havde nogen mand elsket en kvinde høiere end han hende.

Og nu var han død.

Aldrig mere skulde hun læse i hans øine, at hun var solen, hvorom jorden dreied sig. Aldrig mere skulde hun føle duften af de blomster, hans kærlighed avlede frem omkring hende. Blomsterne var nu visnede, og dronningkronen havde dødens knokkelhaand revet af hendes hoved.

Hun sad og saa paa den dødes stille ansigt og tænkte paa alt, han havde givet hende og – hvor lidet hun havde givet igjen.

Han var død og hun sad uden taarer og betragtede hans stivnede ansigt, som før havde straalet af lykke over hende. Hun følte sig rolig, lettet, næsten glad. Hun strakte armene ud og aandede dybt, som befriet fra en pinlig tanke.

Ah, blomsterne i hans kærligheds have havde vokset for yppigt omkring hende, duften havde betaget hende aandedrættet, blomsterrankerne havde slynget sig omkring hendes liv, til hun havde følt sig bunden paa hænder og fødder.

I hans øine laa altid tusinde spørgsmaal: elsker du mig? Elsker du mig nu? Elsker du mig saadan? ... Hun havde følt sig som en skyldner, der ikke kan indfri sin gjæld. Hun havde følt sig ydmyget, beskjemmet af denne store, uudgrundelige lidenskab, som hun selv ingen evne havde til at føle.

Og nu var han død, og hun strakte armene ud i velvære som en, der vaagner af et mareridt.

Han havde sat en efeukranset mur for hendes liv for at tvinge hende kun at se ham, ham, ham. Den vilde hun nu rive ned og aabne for alle vinde.

Og tiden gik.

Hun tænkte sjelden paa ham, som var død og længtes ikke tilbage. Hun var ung, og hendes skønhed var af den mangfoldige og vekslende art, der fængsler og fanger fantasien. Hendes smil var fuldt af gaader, og mange var de, der ønskede at tyde dem.

Men hendes længsler gik vide veie, og hendes smil gjaldt hendes egne tankers ekko. Hun nød sine følelsers ubundne ubestemmelighed, sine tankers evige ebbe og flod.

Hun ønskede ingen ørn, hvis stolte vinger kunde føre hende mod skyerne, og heller ingen nattergal til at synge sin skønheds pris. Hun vilde fylde sit liv med sine egne drømmes regnbuefarvede spindelvæv.

Og tiden gik.

Og en dag kom, da hendes længsel begyndte at søge et maal, en afgrund, den kunde dukke tilbunds i. En dag kom, da hendes hjerte begyndte at længes efter et andet hjertes stærke slag. Og hun begyndte med længselsfuld angst at se ind i de øine, der søgende mødte hendes.

Da traf hende en dag et blik. Det brændte hende som en flamme. Hun lukkede øinene fortumlet, blændet.

Hun kjendte dette blik, der tvang hende i knæ med sin mægtige ømhed. Hun havde før følt denne flamme slaa omkring sit hjerte.

Men hvor? Naar?

Og hun gik dage og nætter og grubled over denne gaade, over disse øine, der fyldte hende med gru, men tillige med en syg længsel, hun aldrig før havde kjendt.

Og med et vidste hun det ... Det var hans øine! Hans! Den dødes! Det var den mands øine, der havde elsket hende saa høit, at hans kjærligheds vingeslag selv etter døden fulgte hendes liv.

Kom han for at spørge, om hun virkelig havde ladet ham falde som et vissent blad, om hun havde begravet erindringen om ham og hans elskov med hans stivnede legeme?

Nei, hun vilde ikke se disse fordrende øine, hun vilde ikke nu mindes om sin gjæld. Og hun undveg alle blikke for kun ikke at møde dette ene med dets flammespørgsmaal, hun ikke vilde søge svar paa.

Og tiden gik.

De spørgende øine var atter forsvundne af hendes liv. De havde atter lukket sig for livets sorg og vrede. Hun grundet ikke mere over disse øines sørgmodige anklage.

Da hørte hun en dag hans stemme.

Hun blegned i rædsel. Hvorfra kom denne stemme? Hans stemme?

Nei, nei, det var ikke sandt. Det var havets dunkle sange, der havde vakt en erindring tillive i hendes sjæl. Hun havde saa ofte gaaet med ham langs havstranden, hun havde saa ofte hørt hans stemme tale om sin kjærlighed i rytme med bølgernes stigen og falden ... Men nei, nu hørte hun den atter ... det var ikke havet, det var ham, ham der hvisket hende i øret, at han ikke var død, at han aldrig kunde dø, da hans kjærlighed var stærkere end liv og død, da hans kjærlighed var udødelig.

Hun flygtede af angst for denne røst fra de dødes rige. Hun reiste over have og lande for ikke at mindes om ham, om hans blik, om hans kjærlighed, som var stærkere end liv og død.

Hun forhærdet sit hjerte, og en dag kasted hun leende hans ring i havet.

Da hørte hun hans hjerte banke. Hun lytted. Hun kjendte dette feberhede hjerteslag. Hun skjælved.

Hvor det slog dette store, uudgrundelige hjerte, der kun havde banket for hende! Hun hørte det i havet, i jorden under sine fødder, i de store, sorte fjelde. Og nu hørte hun hans syge hjerte fuldt af elskovs banke inde i sit eget. Og hun følte, hvordan han lagde sine arme omkring hende og trykkede hende til dette hjerte, som ikke kunde dø, da det var saa fuldt af kærlighed.

Og nu hørte hun kun ham, saa hun kun ham, ham overalt. Hun følte hans haand omklamre sin, hun hørte hans stemme hviske om og om igjen, hvor han elskede hende, at hun var alt for ham, at ingen død, ingen grav kunde hindre ham i at følge hende altid, i tid og evighed.

Hun havde seet ind i disse øine, der altid hos hende havde søgt en glød, en hengivelse, de aldrig havde fundet. Hun havde følt hans feberhede pulsslag i sine egne aarer, hans vildtbankende hjerte i sit eget bryst – og nu grebes hun selv af den samme syge, haabløse længsel efter ham, efter hans legemlige nærhed, hans lidenskab, hun grebes af den samme ustillelige længsel, der havde forgiftet hele hans liv.

Da bøiede hun knæ for mindet om ham, for mindet om hans store kærlighed. Hun byggede et tempel for ham i sit hjerte, og alle sine drømme, sin smerte og sin længsel lod hun lig virak ombølge hans billede, den mands billede, hvis kærlighed efter døden havde besejret hendes hjerte, der efter døden havde skjænket hende sin egen længsels skjæbnesvangre gave.

[Et la tristesse de tout cela, oh, mon âme ...]

*Et la tristesse de tout cela,
oh, mon âme ...*

Hun staar ved flygelet og synger.

Han sidder magelig tilbagelænet og lytter.

Hun staar og synger, indadvendt, druknet i denne ene, eneste følelse, som hæver hendes sjæl op i skyen, ind i solen. Tiden og rummet svinder hen i en lysende taage, fortid og fremtid mødes paa evighedens blaanende tinde.

Og tonen løfter sine bløde vinger, og flagrer drømmende ud i rummet, den søger, søger, og vender med et suk tilbage.

Atter hæver den sine hvide vinger, og let som et solstøv flyver den op mellem stjernerne og sætter sig blandt dem, selv en stjerne.

Og nu løfter tonen sine brede vinger og majestætisk seiler den ud over vide, vide have, over bjerge og tinder, højere, højere, svimlende, altforglemmende, ah – nu fløi den ind i solen!

Sangen er forstummet, hun staar bleg og ser paa ham med rædde øine. Hun føler, hun ved, hun har forraadt sig, hun har sunget sig nøgen. Sin smerte, sine længsler, som skyder sine pile saa langt, langt udover ham.

Men han er ikke bleg, «du har sunget brilliant», siger han tilfreds, «saa godt har du aldrig før taget det h.»

[I tusmørket.]

I tusmørket.

Denne blomst, denne underlige blomst ... Hun satte sig tæt hen til den og lod dens fine, lange stængel kjærtegne sit knæ.

Dens duft fyldte hende med en hemmelig lykke. Hun læste sin egen længsel i blomstens store, bløde øine. Hun havde fundet noget igjen i den, noget hun havde mistet, en klang, en tone i sin sjæl. Den sang en hymne, hun havde glemt. Oh, det smerted som en krænkelser, naar en af de store, hvide øine visned bort og faldt!

Og hun tænkte paa alle sit livs brogede, duftende blomster. Hun følte dem flagre omkring sig lig tusindvingede, tusindfarvede fugle. Alle melodier havde de

sunget, alle farver havde de spundet over hendes nat og dag.

Men denne ene, eneste blomst, som hun aldrig før havde seet, som en morgen stod i hendes stue unærmelig og tankefuld, med en krans af lysende stjerner om sit hoved, sang hendes sjæls farve og længsel. Og naar en bølge af dens aande traf hende, følte hun, at hun skjælved og blev hed af lykke.

Mange stjerner havde danset om i hendes liv, glitrende som rimfrost i en granskov, dansende som stjernerne paa bunden af en sø. Men denne ene, ensomme stjerne var den eneste hellige stjerne i hendes liv, stjernen over hendes Bethlehem ...

Hvor ung hun dengang var og hvor fjern fra livet! Saa fjern, at selv hendes længsel neppe naaede det. Hun saa sig selv med favnen fuld af blomster, kornblomster, blaa som hendes eget sind, blaa som hendes tankelette foraarssjæl. Og hun kastede og strøede blomsterne omkring sig, strøede og samlede ... gule i haaret, røde om armene, blaa og hvide ... tulipaner, fioler, syringer ... Og duften fyldte hendes sind, men sjælen sov.

Saa kom rosernes dage. Bare roser, fulde, tunge, flammende roser ... Hele livet var en rosenhæk, og hun sugede duften ind med alle porer.

Men da roserne visnede, glædede hun sig. Hun nød at se bladene gulne i randen. Hun tog begge hænder fuld og lod dem falde, et for et. Hun rystede hækken, saa en regn af matte, blege blade rislede over hendes hoved. Og hun saa, at roserne var sorte med forkullede blade

Da gik hun langsomt langs bække og myrer, og hun samlede myrens blege voktblomster med de dunede stængler, hun samlede bækkens hvide kalablomster med de gyldne munde, hun samlede søens matlysende stjerner og roser med de kolde, vaade arme, og snigende voksede de ind i hendes hjerte og sugede sig fast derinde.

Men hun frøs, og en morgen følte hun sit hjerte som en hvid og kold krystal. Glansen skar hende i øinene, og hun længtes efter hemmelige blomster, som ingen sol havde skinnet paa, farlige blomster, som bar gift i sine aarer, bedøvende og uforstaaelige.

Og en nat fandt hun dybt inde i skoven, inde i skyggen, hvor ingen solstraale

kunde naa frem, en mørk og skjæbnesvanger plante med laadne blade og tungsindige klokker af farve hentet fra himmelen og fra jorden. Hun læste graadig i dens slørede øine, hun pressed den til sit hjerte, og hun følte, at hun elsked dens giftige aande.

Stille tog hun den med til sit hjem, triumferende satte hun den i høialteret og ofred til den. Og en gysende glæde fyldte hende ved at se giften dryppe ned, draabe for draabe dryppe over sit allerhelligste ...

Men ogsaa hendes stolte giftblomst visned, og da den træt foldede sine blade sammen, rev hun den rasende ned fra sin helligdom og kasted den ud paa gaden.

Nu vilde hun ingen blomster mere ... Men de kom, de voksede op allevegne, de myldrede omkring hende, flagrede omkring i hendes stue som tusindvingede, tusindfarvede fugle. Skinnende liljer slikkede efter hende med glødende mennesketunger, orchideer, chrysantemer, kaktus, orleander ... brune, gule, underlig røde, blaa som eventyrets lysende grotte. Duften fortumled hende ... hun hørte deres hvisken ... nu saa hun hele blomsterskaren skride imod sig ... de trykkede hende, pressed hende, de pusted hende sin skrækkelige aande ind i ansigtet ... hun kvaltes ... hun kvaltes ... oh!

Hun var jo alene og kun en blomst, hendes sjæls blomst stod ved hendes side. Den kjærtog hende med sin lange, fine stængel og saa paa hende med de store, hvide stjerneøine.

Da følte hun sit hjerte banke af en ny lykke, hun følte dets strenge klinge under blomstens blik: min stjerne, stjernen over min sjæl!

Og sangen steg og fyldte rummet, og hun vidste, at hendes lykke boede i den: min stjerne, stjernen over min sjæl ...

[In questa tomba oscura ...]

In questa tomba oscura ...

Hun iled med bøiet hoved gade op og gade ned.

Det var mørkt og vinden peb imellem de høie, dystre huse. Den drev hende fremad som et skib for fulde seil. Hun vidste, det nytted ikke at stritte imod, hun vidste, hun maatte fremad, fremad, til hun naaed sit maal.

Hvad søgte hun? Hvor vilde hun hen i denne skrækkelige nat? Hun vidste det ikke selv. Hun lukked øinene og lod sig viljeløst drive med.

Hun kjendte ikke veien. Hun kjendte ingen af disse tause, mørke vidner om menneskernes sorger og glæder. Hun saa med angst ind i disse ensomme lys, som flammed feberhedt ud i natten og talte om sygdom – om elskov.

Disse hemmelige lys bag høie, mørke mure, mellem havernes hviskende grønne, mindet hende om noget i hendes eget liv, om den feber, som havde drevet hende ud inat.

Hvad vilde hun? Hvad vented hende?

Hun vidste kun, at i denne nat skulde hendes livsgaade løses, at hun i denne nat skulde staa ansigt til ansigt med sit livs lykke, eller – var det en forbrydelse, hun havde begaaet?

Hun gjøs. Hun havde glemt det for saa mange aar tilbage. Hun havde troet det glemt og gjemt, men nu i denne sorte nat, medens stormen hvinende drev hende mod dette ukjendte maal, nu følte hun stærkere og pinefuldere med hvert angstens sekund, at dette ene havde levet i hendes sjæl, havde levet sit eget underjordiske liv, havde vokset sig til et flammende, blodrødt spørgsmaal, som skreg efter svar, efter forløsning.

Og i denne nat skulde hun staa over for skjæbnens ene øie og faa svaret,

svaret.

Med et blev hun staaende. Hun lytted angstfuldt. Det var blevet saa stille omkring hende og saa mørkt, saa bundløst mørkt som i hendes egen sjæl. Hvor var hun? Hun befandt sig ikke mere paa gaden. Hun skalv af forventning, hun følte, hun havde naaet sit maal, at afgrunden aabned sig foran hende. Og hun sitred af attraa efter at se ned i denne afgrund, som hun vidste vilde opsluge hende.

Det lysned svagt og hun saa, at hun befandt sig i en kjæmpestor hal. Loftet var høit som en himmelhvælving, og foran døren, hvorfra lysningen kom, hviled en sovende sfinx af sten.

Hun gik langsomt mod den aabne dør, bag hvilken hun vidste, at hendes skjæbne lured paa hende for at gribe hende i sine arme og suge ud hendes blod draabe for draabe.

Hun stod foran en korridor, fyldt af en lysning saa stærk, at den i første øieblik blindede og fortumled hende. Og da hun atter aabned sine øine, saa hun, at korridorens begge vægge var bedækket med høie, mørke billeder af mennesker, mænd og kvinder, og alle vendte de sine truende, spottende og sørgmodige øine mod hende, og hun læste i alle disse gravgustne ansigter en hilsen, et frygteligt velkommen. Hun saa dem nikke afmaalt med de blege hoveder, og hun læste i disse mange uudgrundelige øine: kom, kom nærmere! Endnu er du ikke fremme. Vi bringer kun en hilsen fra det maal, som vinker dig.

Hun gjøs tilbage for denne række af levende døde. Gangen var saa smal, at de havde kunnet slaa hende i ansigtet med sine ligkolde hænder, om de vilde række dem frem. Hun havde nu givet sit liv for at kunne vende tilbage ud i natten og stormen, men det, som tvang hende fremad, var stærkere end hendes skjælvende dødsangst.

Frem maatte hun gennem den mørke ild fra disse tomme øine, frem maatte hun til nye, uanede rædsler.

Med et stod hun ved gangens anden aabning. Hun stod foran en dyb og gravmørk hvælving. Kun fra taget strømmed mat et irgrønt lys, som blegt og uheldspaaende bølged om en katafalk paa høie, sorte søiler.

Og nu saa hun, at der paa baaren, ubevægelig og ventende, der laa en død, en

mand.

Og nu stod hun ved baaren og betragted hans ansigt, det ansigt, hvis mund skulde givet hende svaret, den eneste, eneste, som kjendte det.

Og den var død og stum for evigt, og de øine, hun vilde trodset alle gravens rædsler for at kunne læse i en gang til, en eneste gang, de var lukkede, lukkede for tid og evighed.

Og medens hun laa der, kastet til jorden, og vred sine hænder i magtesløs angst, hørte hun bag sig skridt, skridt, som hun kjendte, skridt, hun havde elsket. Og da hun nu sprang op og vendte sig om, stod han foran hende, han, som laa paa baaren, han, som eied svaret. Og han saa paa hende med store, levende, glødende øine.

Og hun lagde sine hænder i hans og saa ham graadig ind i de aabne øine. Og hun hvisked skjælvende, aandeløs: Svaret, svaret, giv mig nu svaret!

Da følte hun hans hænder paany blive kolde, hans ansigt stivne i dødens bleghed, og hans øine lukked sig tungt under hendes fortvilede blik.

Kun hans hænder pressed hendes fast og ubønhørligt, og hun følte, hvordan hun visned under deres greb, under hans døde blik, hvordan hun visned som et træ om høsten, medens atter stormen sang sin vilde dødssalme omkring hende og nattens sorte hylled hende ind for evigt.

Dagny Juels *Fragmenter* er lastet ned gratis fra bokselskap.no